

STORTINGET

Dokument 13

(2022–2023)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger
for 2022

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2022

Til Stortinget

Under følger årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske forsamlinger:

- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR)
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon for 2022 behandles separat. Det rapporteres ikke fra Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet og Stortingets delegasjon til Konferansen om EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der deltakelsen for begge utgår fra utenriks- og forsvarskomiteen.

Årsrapportene som følger, gir et bilde av omfanget og bredden i Stortingets interparlamentariske delegasjoners virksomhet i 2022. De beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og hvilke temaer som har preget samarbeidet. Delegasjonene har ulike tematiske og geografiske virkeområder. Parlamentarikerforsamlingene har forskjellig tilknytning til de multilaterale foraene de er assosiert med. Noen har tett kontakt med regjeringss-

sidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Parlamentarikerforsamlingene har likevel mange fellestrekk og er viktig for den demokratiske forankringen av multilaterale politiske prosesser.

Krigen i Ukraina

Russlands krig mot Ukraina var et dominerende tema i de interparlamentariske forsamlingene i 2022. Russlands krigføring har generelt blitt massivt fordømt. Fordømmelsen av Russland har vært aller mest utvetydig i forsamlingene som har et europeisk og/eller vestlig tyngdepunkt, som PACE, OSSE PA, NATO PA, det arktiske parlamentariske samarbeidet og den felles EØS-parlamentarikerkomiteen. Også i IPU, som har global deltakelse, har man lyktes med å få vedtatt resolusjoner som tydelig fordømmer Russlands krigføring, og det i enda sterkere grad mot slutten av 2022 enn ved årets begynnelse.

I tillegg har Russlands invasjon fått store konsekvenser for det praktiske samarbeidet i flere av parlamentarikerforsamlingene. Forsamlingenes svært ulike formålsbeskrivelser, historikk, vedtekter og sammenheng har imidlertid gjort at de konkrete reaksjonene på Russlands krigføring har variert betydelig. Europarådet og PACE ekskluderte Russland i mars og gikk med det til et slikt skritt for første gang i organisasjonenes historie. For andre forsamlinger, som Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid og OSSE PA, er russisk medlemskap av henholdsvis geografiske og historisk-politiske årsaker i større grad en forutsetning for deres egen eksistens. I Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid har man fremfor eksklusjon derfor ved-

tatt en pause i samarbeidet, mens man i OSSE PAs tilfelle formelt sett fortsetter samarbeidet som tidligere. Visumnekt til vestlige land for de russiske og belarusiske delegasjonene gjorde like fullt at disse ikke kunne delta på OSSE PAs hovedsesjon og høstmøte i 2022. I IPU tilsi-er både vedtekter og geopolitiske forhold at utestengelse av Russland er langt vanskeligere å se for seg, og Russland deltar fortsatt mer eller mindre som normalt her. I NATO PA og EFTA-/EØS-parlamentarikerkomiteene er Russland ikke medlem i utgangspunktet, og i disse fore-ene har man derfor kunnet fokusere på krigen og dens konsekvenser uten å måtte vurdere hvilke følger den burde få for forsamlingene i seg selv.

Verdensøkonomien, klima og miljø

Etterdønningene etter covid-19-pandemien og Russlands krigføring i Ukraina har fått store konsekvenser for verdensøkonomien. Krigens følger for energisituasjonen i Europa og for internasjonal handel var et viktig tema for EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene i 2022. Den globale energi- og matvarekrisen var tema for flere av forsamlingene. Både OSSE PA og NATO PA har diskutert de økonomiske konsekvensene av krigen, herunder hvordan krigen påvirker andre land og befolkninger gjennom økonomiske tilbakeslag og økte strøm-utgifter. I tillegg har klimautfordringer og miljø vært et sentralt tema både for ASEP/AIPA-samarbeidet, det arktiske parlamentariske samarbeidet, IPU og EFTA-/EØS-parlamentarikerkomiteene.

Motvirkning av autoritære krefter

Situasjonen for menneskerettigheter, demokrati og rettsstat har vært et viktig tema i parlamentarikerfor- samlingene også i 2022. I PACE har man et sterkt fokus på å snu den negative utviklingen på disse områdene i dagens Europa. Både de humanitære, menneskerettslige og rettsstatlige aspektene ved krigen i Ukraina har dominert agendaen i så godt som alle PACEs møter siden invasjonen. I OSSE PA var den norske delegasjonen bl.a. vertskap for et arrangement om politisk undertryk- kelse i Russland og Belarus sammen med delegasjonene fra USA og Litauen. Også NATO PA har et stadig sterkere fokus på viktigheten av å være tro mot demokratiske verdier i en verden der autoritære krefter er på frem- marsj.

Russlands krig mot Ukraina og Kinas fortsatt øken- de selvhevdelse var i 2022 tydelige uttrykk for at autori- tære krefter søker å vinne terreng på det geopolitiske plan. I flere av forsamlingene, ikke minst i ASEP- og AIPA-samarbeidet, har dette ført til et enda sterkere fo- kus på viktigheten av en regelstyrt verdensorden og multilateralt samarbeid.

Koordinering og informasjonsdeling på tvers

Ut over arbeidet til de faste interparlamentariske delegasjonene innbefatter Stortingets internasjonale engasjement også komitéreiser og presidentskapets rei- ser, internasjonale besøk til Stortinget og internasjonale arrangementer som Stortinget er vertskap for. For å sikre best mulig informasjonsutveksling på tvers av de- legasjonene, og mellom delegasjonene, presidentskapet og utenriks- og forsvarskomiteen (UFK), ble det i 2022 avholdt to møter mellom delegasjonslederne, presi- dentskapet og UFKs ledelse. Det ble i april også gjen- nomført et eget møte mellom delegasjonslederne og utenriksminister Anniken Huitfeldt på Stortinget, der temaet var forholdet til Russland etter landets invasjon av Ukraina. Stortinget har også i 2022 behandlet delega- sjonenes årsrapporter (med unntak av Nordisk råds årsrapport, som ble behandlet separat) samtidig med debatten om regjeringens årlige utenrikspolitiske rede- gjørelse.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) 2022

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) for valgperioden 2021–2025 består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Åslaug Sem-Jacobsen (Sp), leder	Sverre Myrli (A)
Erna Solberg (H), nestleder	Helge André Njåstad (FrP)
Truls Vasvik (A)	Grete Wold (SV)

Generelt

Stortinget opprettet 18. juni 2015 en fast delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP). Delegasjonens arbeidsområde ble 19. november 2020 utvidet til å omfatte ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) etter at Stortinget ble tatt opp som fast observatør i september samme år.

ASEP er et parlamentarisk forum knyttet til dialogen som er etablert på myndighetsnivå mellom Europa og Asia om politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål (det såkalte ASEM-samarbeidet). ASEM ble etablert i 1996 av EU og ASEAN sammen med Kina, Japan og Sør-Korea. Siden 1996 er samarbeidet betraktelig utvidet og teller nå 52 partnere. Norge ble tatt opp som medlem i 2012. Som en direkte konsekvens ble Stortinget tatt opp som medlem i ASEP i 2014. ASEP består av nasjonale parlamentarikere fra alle ASEM-landene og fra Europa-parlamentet. Europa og Asia er vertskap for ASEP-møtene annethvert år. Deltakelse i ASEP er en god plattform for parlamentarisk kontakt med asiatiske land og for å følge utviklingen i Asia i en tid hvor denne regionen er av økende betydning for Norge.

AIPA er en interparlamentarisk forsamling bestående av nasjonale parlamenter i de ti ASEAN-landene i Sørøst-Asia samt nasjonale parlamenter i en rekke observatørland i Asia, Stillehavet og Europa. Norske myndigheter har siden 2015 hatt et sektordialogpartnerskap med ASEAN. Partnerskapet dekker et bredt spekter av samarbeidsområder. Stortinget har hvert år fra og med 2018 deltatt som gjest på AIPAs årlige generalforsamlinger og jobbet strukturert med å etablere tettere relasjoner til ASEAN-landene.

ASEP/AIPA-delegasjonen er den minste faste delegasjonen Stortinget har. Både faste medlemmer og varamedlemmer deltar aktivt i arbeidet. Det er relativt få faste møter, og delegasjonen har derfor et visst handlingsrom for å ta initiativ og delta på aktiviteter relatert til samarbeid med asiatiske land.

Hovedsaker i 2022

Krig i Ukraina, global energi- og matvarekrise, geopolitiske utfordringer, krevende gjenreising etter pan-

demien og behov for grønn omstilling gjør det viktigere enn noen gang å søke tettere relasjoner med allierte i Asia. Her står Sør-Korea og Japan i en særstilling som Norges mest likesinnede partnere i regionen. ASEAN-landene utgjør også en region av stor betydning for Norge, som det raskest voksende markedet i verden og en viktig handelspartner for Norge. I tillegg er regionen preget av geopolitiske spenninger og blir påvirket av rivaliseringen mellom Kina og USA. Derfor er det betydningsfullt og positivt at ASEAN fremmer multilateralisme, diplomati og fred og forsoning som de viktigste løsningene på de globale krisene vi står overfor.

Delegasjonen møtte i løpet av første halvår 2022 ambassadører fra Japan, Sør-Korea og ASEAN-landene som er representert i Norge. Delegasjonen hadde også møter med politisk ledelse i UD og fagseminarer for å belyse blant annet Kinas rolle og ASEANs betydning i regionen. Kinas posisjon i forhold til krigen i Ukraina ble diskutert i et seminar som delegasjonen arrangerte sammen med Stortingets delegasjon til NATOs parlamentarikerforsamling.

Grunnet koronarestriksjoner hadde nåværende delegasjon ved begynnelsen av 2022 ennå ikke deltatt på fysiske sesjoner eller besøk til andre land. Delegasjonen besluttet derfor å avlegge et arbeidsbesøk til Sør-Korea og Japan, som ble gjennomført 3.–11. november 2022. Hovedformålet med arbeidsbesøket var ikke bare å styrke de bilaterale og parlamentariske relasjonene til to av Norges viktigste partnerland i Asia, men også å få økt kompetanse på, og forståelse av, utviklingen i regionen.

Delegasjonen deltok også på AIPAs 43. generalforsamling i Phnom Penh i Kambodsja 20.–25. november. Det var første gang Stortinget deltok på AIPAs generalforsamling fysisk og med observatørstatus. Dette innebar blant annet at delegasjonen hadde et dialogmøte med alle ASEAN-land om relasjonen mellom Norge og ASEAN. I tillegg holdt delegasjonsleder et innlegg i plenum, og delegasjonen avholdt en rekke bilaterale møter med ASEAN-land og observatørland i marginene av generalforsamlingen.

Delegasjonens planer for 2023

ASEP/AIPA-delegasjonen vil i 2023 videreutvikle sitt samarbeid med både ASEP og AIPA og fortsette den gode dialogen med de relevante ambassadene i Oslo. Det legges i utgangspunktet opp til en ASEP-sesjon i Europa i løpet av året, men det tas forbehold om at denne utsettes pga. Russlands krigføring i Ukraina. Dersom ASEM-toppmøtet skulle utsettes, kan det også bli vanskelig å gjennomføre et parlamentarisk møte i samme format. Dersom en ASEP-sesjon skulle avholdes, vil det imidlertid være særlig viktig for Stortingets delegasjon å engasjere seg aktivt i diskusjonene om en slutterklæring og å vektlegge de prioriteringene som har vært viktige for Stortinget i ASEM/ASEP-samarbeidet så langt. Ved forrige ASEP-sesjon i november 2021 vektla Stortinget betydningen av folkeretten og multilateralt samarbeid, kvinners deltakelse i spørsmål om fred og sikkerhet, bærekraftig forvaltning av hav og koblingen mellom klima og sikkerhet spesielt. I flere tilfeller var det diskusjoner og uenigheter med blant annet Russland om disse. Ved et eventuelt ASEP-møte i 2023 vil disse temaene være

enda viktigere enn tidligere, sett i lys av utviklingen som har funnet sted siden ASEP-sesjonen i november 2021. Dersom ASEP-sesjonen finner sted i 2023, vil den mest sannsynlig være fysisk. Det gir mulighet for viktige sidemøter med viktige allierte parlamentet, som de nordiske, baltiske, Europaparlamentet, Japan, Sør-Korea, ASEAN-landene m.fl.

AIPA-sesjonen i 2023 vil finne sted i Indonesia. Dette blir en god anledning til å følge opp mye av arbeidet som ble gjort under AIPA-sesjonen i Kambodsja i 2022. I tillegg vil det i Indonesia være naturlig å legge opp til egne bilaterale møter med vertskapslandet for å diskutere de mange samarbeidsområdene for Norge og Indonesia. Det vil også være viktig å undersøke muligheten for et eget seminar for å fremme sektordialogpartnerskapet med ASEAN. Både i ASEAN/AIPA-sammenheng og bilateralt vil multilateralt samarbeid, respekt for folkeretten og FNs bærekraftsmål fortsatt stå sentralt. I det bilaterale forholdet til Indonesia vil også satsingen på hav, fornybar energi og næringslivsfremme være viktig.

Oslo, den 25. januar 2023

Åslaug Sem-Jacobsen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2022

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2021–2025 består av følgende medlemmer:

Medlemmer	Varamedlemmer
Tellef Inge Mørland (A), leder	Even Eriksen (A)
Ingunn Foss (H), nestleder	Ove Trellevik (H)
Gro-Anita Mykjåland (Sp)	Birgit Oline Kjerstad (SV)
Silje Hjemdal (FrP)	Grunde Almeland (V)

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er en verdensomspennende parlamentarikerforsamling med medlemmer fra 179 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred, samarbeid og utvikling av representativt demokrati. Tiltak for å øke kvinneandelen både i parlamenter og i politikk generelt har høy prioritet. IPU's arbeidsmåter er erfaringsutveksling og informasjonsdeling mellom parlamentene, tematiske programmer iverksatt av IPU's sekretariat, og tilrettelegging for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis 1) fred og internasjonal sikkerhet, 2) bærekraftig utvikling, finansiering og handel, 3) menneskerettigheter og demokrati og 4) FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komité for parlamentarikeres menneskerettigheter, som følger opp sakene til fengslede parlamentarikere. Det er to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Sesjonene har et hovedtema og et såkalt hastetema («emergency item»).

Hovedsaker i 2022

Russlands brutale angrep på Ukraina har preget IPU i 2022. I forbindelse med den årlige høringen i FN var delegasjonen på et studiebesøk til Washington sammen med de andre nordiske IPU-delegasjonene i februar. Der ble de orientert om den russiske opptrappingen ved grensen og amerikanernes analyse av situasjonen.

Under årets to IPU-sesjoner ble angrepet på Ukraina en hovedsak. Hovedtema for vårsesjonen på Bali i Indonesia skulle egentlig være mobilisering av parlamenter til handling mot klimakrisen. Russlands angrep på Ukraina tok imidlertid mye av oppmerksomheten. Hverken Russlands eller Ukrainas delegasjoner var fysisk til stede, men begge deltok via videolink. Angrepet på Ukraina var et selvskrevet hastetema, men to konkurrerende resolusjonsforslag om samme tema gikk til avstemning. Det ene forslaget kom fra Indonesia, der man brukte det forsiktige begrepet «konflikt», mens det andre kom fra New Zealand, der man benyttet begrepet

«krig» og Russlands brudd på FN-charteret ble fremhevet. Norges delegasjon støttet New Zealands forslag, som til slutt ble vedtatt i en jevn avstemning. Kina, Iran, Syria og Vietnam reserverte seg mot hele resolusjonen. Bahrain, De forente arabiske emirater og Zimbabwe reserverte seg mot deler av den. Hviterussland og Sør-Afrika uttrykte motstand mot resolusjonen.

I hoveddebatten om klimakrisen holdt Norge innlegg med vekt på den store betydningen et friskt hav har for klimaet. Delegasjonen hadde bilaterale møter med Storbritannia, Indonesia og Afghanistans eksilparlament.

Hovedtema for høstsessjonen i Kigali i Rwanda var i utgangspunktet likestilling. Rwanda er det land i verden med høyest andel kvinner i parlamentet. Også denne gangen ble imidlertid Russlands angrepskrig mot Ukraina det dominerende tema. Denne gang var både Russlands og Ukrainas delegasjoner fysisk på plass. Til tross for russisk motstand ble krigen igjen satt på dagsordenen som hastetema. En resolusjon som i enda sterkere ordelag fordømte Russland, ble vedtatt, denne gang med et større flertall enn under vårsesjonen. India, Mosambik, Sør-Afrika, Sør-Sudan og Yemen reserverte seg. Russlands delegasjon var fraværende under behandlingen.

Under sesjonen i Kigali ble IPU's nye pris for ekstraordinært bidrag til å forsvare og fremme IPU's verdier tildelt Ukrainas parlamentspresident Ruslan Stefantsjuk og alle de ukrainske parlamentsmedlemmene.

I hoveddebatten om likestilling holdt Norges Silje Hjemdal et innlegg om kvinners manglende rettigheter i Iran og tok opp drapet på Mahsa Amini og andre kvinner. Irans delegasjon tok kraftig til motmæle mot Hjemdals innlegg.

De nordiske delegasjonene hadde felles møter med Ukrainas og Ungarns delegasjoner. I møtet med Ungarn tok de nordiske delegasjonene til orde for å sikre rask ratifisering av svensk og finsk NATO-søknad, ettersom det på dette tidspunktet kun var det ungarske og det tyrkiske parlamentet som ikke hadde gjennomført denne ratifiseringen.

Delegasjonens planer for 2023

I februar deltar delegasjonen på høringer i FN i New York om bærekraftsmål 6, «Rent vann». De nordiske IPU-delegasjonene vil også gjennomføre et felles studiebesøk til Washington under oppholdet i USA. IPU's vårsesjon finner sted i Bahrain i mars og har tittelen «Fredelig sameksistens og inkluderende samfunn: kampen mot intoleranse». Høstsesjonen skal finne sted enten i Angola eller i Genève i oktober. Under denne sesjonen

skal det velges ny president for IPU, og det er Afrika som står for tur til å inneha dette vervet.

Delegasjonen vil fortsette praksisen med å benytte muligheten til bilaterale møter i forbindelse med IPU-sesjonene. Samarbeidet med de nordiske IPU-delegasjonene vil også i 2023 være viktig. I 2023 er det Sverige som har formannskapet i den nordiske gruppen og ansvar for koordinerende møter.

Oslo, den 25. januar 2023

Tellef Inge Mørland

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets parlamentarikerdelegasjon til EFTA og EØS for 2022

Stortingets parlamentarikerdelegasjon til EFTA og EØS for valgperioden 2021–2025 består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Trine Lise Sundnes (A), leder	Nikolai Astrup (H)
Torgeir Knag Fylkesnes (SV), nestleder	Åsmund Aukrust (A)
Heidi Nordby Lunde (H)	Terje Halleland (FrP)
Sivert Bjørnstad (FrP)	Mani Hussaini (A)
Per Olaf Lundteigen (Sp)	Mímir Kristjánsson (R)
Runar Sjøstad (A)	Ole André Myhrvold (Sp)*
	Sveinung Rotevatn (V)
	Per Martin Sandtrøen (Sp)
	Jan Tore Sanner (H)
	Solveig Vitanza (A)

*Erstattet Sigbjørn Gjelsvik fra og med 5. mai 2022.

Generelt

Delegasjonen utgjør en sentral del av Stortingets arbeid med Norges forhold til Den europeiske union (EU), Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) og Det europeiske frihandelsforbund (EFTA). Sentrale tema i 2022 var betydningen av krigen i Ukraina for EØS og EFTA, utviklingen i EFTAs handelsrelasjoner og energi- og klimapolitikken i EU/EØS. Delegasjonen bidrar til å koble sammen det interparlamentariske arbeidet med arbeidet i Europautvalget og ulike fagkomiteer på Stortinget. Dette er i samsvar med målet om en mer aktiv EU-politikk i Innst. S. nr. 115 (2006–2007) og Innst. 227 S (2012–2013).

Hovedsaker i 2022

Russlands aggressive krigføring i Ukraina preget diskusjonene i EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene gjennom året, og kretset særlig rundt betydningen for handelspolitikken og energimarkedspolitikken. Ukraina sto på dagsordenen i alle møter etter invasjonen i februar. I april møtte komiteen Ukrainas ambassadør til EU i Brussel. Han formidlet et ønske om en midlertidig oppheving av tollsatser fra EFTA-landenes side på landbruksvarer og en langsiktig oppgradering av handelsavtalen mellom EFTA og Ukraina fra 2010. Ukrainas ønsker var tema for møter med EFTAs ministre i juni og i november og har også preget den hjemlige europapolitiske debatten.

I fellesmøtene med Europaparlamentet i mai og oktober var det betydningen av krigen i Ukraina for energimarkedet, energisikkerheten og energisamarbeidet i EØS som sto i sentrum. Dette var tema både da Stortinget var vertskap for EØS-parlamentarikerkomiteen i Oslo i mai, og da Europaparlamentet var vertskap i Strasbourg i oktober. Norge som stabil gassleverandør

og samarbeidsgruppen som er etablert mellom Norge og Europakommisjonen, var et naturlig diskusjonstema. Komiteen videreførte også sitt fokus på grønn omstilling og behovet for økt satsing på fornybar energi. Utviklingen i EUs «Fit for 55»-klimapakke fra juli 2021 og «REPowerEU»-energipakken fra mai 2022 var viktige tema i så måte. I Oslo i mai la Stortinget i samarbeid med Equinor også opp til et eget fagseminar med fokus nettopp på ulike fornybarsatsinger fra norske aktører. Deretter ble EFTA- og EU-kolleger invitert til Klemetsrud for å se nærmere på hvordan avfallshåndteringen der vil gå mot nullutslipp ved hjelp av karbonfangst og -lagring, og hvor viktig dette vil være for at Oslo skal bli en nullutslippsby innen 2030.

EFTA-parlamentarikerkomiteen beholdt også sitt handelspolitiske fokus i 2022. Som vanlig begynte året med et handelsseminar, der et viktig tema var betydningen de økte geopolitiske spenningene vil få for WTO, EU og EFTA. Etter flere år med særlig vektlegging av nye handelsavtaler og offensive handelsinteresser var temaet denne gangen defensive handelstiltak – som særlig EU jobber med – for å oppnå like konkurransevilkår og økt gjensidighet med handelspartnere globalt. Dette inkluderer en ny grensejusteringsmekanisme for karbon (CBAM), overvåking av utenlandske investeringer og tøffere krav til tredjeland for offentlige anskaffelser. Fokuset på defensive interesser er relativt nytt i EU og kan sees i lys av EUs ønske om større strategisk autonomi og om å demme opp mot økt dominans særlig fra Kina, men også ønsket om å påvirke standardutviklingen globalt.

Uten en felles handelspolitikk og som en mye mindre organisasjon blir EFTA i mindre grad en geopolitisk aktør enn EU. EU spiller en uttalt global rolle som motvekt til både Kina og USA. Samtidig kan geopolitiske spenninger, og særlig EUs svar på disse, påvirke EFTAs

handelsrelasjoner, både gjennom prioriteringer og muligheter i pågående handelsforhandlinger og gjennom det indre marked (EØS). På møtet i februar så EFTA-parlamentarikerkomiteen også fremover mot WTOs ministermøte i juni samme år og da særlig diskusjonene i WTO knyttet til immaterielle rettigheter for covid-vaksiner og en mulig avtale om fiskerisubsidier.

Komiteen beholdt også sitt fokus på bærekraft og handel. EFTA har åpnet for økt involvering av parlamentarikerkomiteen mer generelt, og på bærekraft spesielt. Dette innebærer blant annet et nytt årlig møte med EFTAs tredjelandskomité, som består av sjefsforhandlere fra de ulike EFTA-landene. Dette gir en mulighet til å gå mer i detalj på horisontale tema som åpenhet og bærekraft, men også spesifikke regler rundt digital handel og små og mellomstore bedrifter. Komiteen fikk også en gjennomgang av pågående og nye handelsforhandlinger i møte med EFTAs ministre og sjefsforhandlere. Det var et særlig fokus på Moldova og Kosovo, hvis ministre deltok på EFTAs ministermøte på Island i juni, og på Thailand og Sammenslutningen av sørøstasiatiske nasjoner (ASEAN). Komiteen foretok i september et arbeidsbesøk til Thailand for å fremme handelsforhandlingene som nettopp var gjenopptatt mellom EFTA og Thailand.

Andre tema i 2022 inkluderte nye lovforslag fra EU innenfor digital omstilling. I fellesmøtet med Europaparlamentet i mai sto kunstig intelligens på dagsordenen, mens cybersikkerhet og Norges ønske om deltakelse i EUs nye program for rombasert kommunikasjon sto sentralt i møtet i Europaparlamentet i oktober. Økt samarbeid innenfor helse og helseberedskap etter pandemien ble også drøftet i 2022, inkludert Europakommisjonens nye forslag til et europeisk helsedataområde.

Delegasjonens planer for 2023

Det er i 2023 den norske delegasjonen som har formannskapet i EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene. Det betyr at delegasjonen i enda større grad enn vanlig kan sette dagsorden i begge komiteer. Det vil da være viktig for delegasjonen å videreføre fokuset på klima og energi, slik den har gjort tidligere, både i møtet med EØS/EFTA-ministre og med kolleger i Europaparlamentet. Utviklingen under EUs «Klar for 55»-klimapakke og EUs energipakke «REPowerEU» vil i så måte være spesielt relevant. Også hvilke tiltak EU nå innfører som svar på USAs grønne subsidiepakke «Inflation Reduction Act», og hva slike tiltak vil bety for det grønne skiftet i Europa, utviklingen av det indre marked og Norges samarbeid med EU, vil være noe delegasjonen helt spesielt vil sette på dagsordenen.

Krigen i Ukraina bør også fortsette å prege arbeidet til komiteene. Det legges blant annet opp til et eget digitalt møte med ukrainske parlamentarikere og myndigheter om diskusjonene mellom EFTA og Ukraina om en mulig oppgradering av handelsavtalen fra 2010.

I handelspolitikken mener delegasjonen at geopolitiske forhold og hvordan disse påvirker WTO, EU og EFTA, fortsatt vil være viktig. Dette vil omfatte forholdet til både Kina og USA, men også forholdet til andre store aktører som India. EFTA-parlamentarikerkomiteen vil i 2023 foreta sitt årlige arbeidsbesøk nettopp til India for å se nærmere på handelsrelasjonene mellom EFTA og India. Ettersom EU vektlegger det geopolitiske vel så mye som det handelspolitiske i sine forhandlinger med India, vil det være interessant å identifisere likheter og ulikheter mellom henholdsvis EFTAs og EUs handelsrelasjoner med landet.

Oslo, den 25. januar 2023

Trine Lise Sundnes

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) for 2022

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Ingjerd Schou (H), leder	Andreas Sjalg Unneland (SV)*
Lise Christoffersen (A), nestleder	Linda Hofstad Helleland (H)
Lisa Marie Ness Klungland (Sp)	Geir Inge Lien (Sp)
Even Eriksen (A)	Lise Selnes (A)
Morten Wold (FrP)	Ingvild Wettrhus Thorsvik (V)

*Kirsti Bergstø (SV) ble erstattet av Andras Sjalg Unneland (SV) 8. juni 2022.

Komitevervene er fordelt som følger:

Komité	Medlem	Varamedlem
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for flyktninge- og befolknings spørsmål	Lise Selnes	Even Eriksen
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Ingvild Wettrhus Thorsvik	Morten Wold
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Linda Hofstad Helleland	Geir Inge Lien
Komiteen for likestillingsspørsmål	Even Eriksen	Andreas Sjalg Unneland
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Lisa Marie Ness Klungland	Linda Hofstad Helleland
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Morten Wold	
Komiteen for valg av dommere til Den europeiske menneskerettsdomstolen	Ingjerd Schou	
	-	Ingvild Wettrhus Thorsvik

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentarikerfor­samling (PACE) ble opprettet i 1949 og har 46 medlemsland. Forsamlingens formål er å styrke menneskerettigheter, demokrati og rettsstat i medlemslandene. PACE består av totalt 306 medlemmer og 306 varamedlemmer fordelt på ti fagkomiteer og flere underkomiteer. PACE gjennomfører fire årlige selsesjoner og tre årlige møter i den faste komité. PACE har fem politiske grupper: 1) Group of the European People's Party (EPP/CD), 2) Socialists, Democrats and Greens Group (SOC), 3) European Conservatives Group and Democratic Alliance (EC/DA), 4) Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) og 5) Group of the United European Left (UEL). Forsamlingens president velges for ett år med sedvane for gjenvalg én gang.

PACE vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer og til Europarådets ministerkomité. PACE overvåker også medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og gjennomfører valgobservasjoner. Parlamentarikerfor­samlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettighetsdomsto-

len (EMD). Den deltar også aktivt i prosessen med å utnevne medlemmer til Europarådets komité for forebygging av tortur og umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (CPT).

Fra Stortingets delegasjon deltar både faste medlemmer og varamedlemmer aktivt i arbeidet.

Hovedsaker i 2022

2022 har vært et år med dramatiske endringer for PACE og Europarådet. For første gang i historien ble et medlemsland ekskludert fra organisasjonen. Selv om den spente situasjonen med Russlands opprustning på grensen til Ukraina var tydelig allerede under januarseksjonen, valgte forsamlingen likevel å godkjenne Russlands akkreditiver for 2022. Betydningen av å ha en overnasjonal arena for paneuropeisk dialog og hensynet til sivil samfunn var sentrale argumenter for dette.

Etter Russlands invasjon av Ukraina 24. februar snudde imidlertid forsamlingen. Med et så grovt brudd både på folkeretten og på Europarådets grunnleggende verdier og prinsipper var det ikke lenger mulig å ha Russland som medlemsstat. PACE gjennomførte en ekstraordinær sesjon 14.–15. mars og vedtok – på grunnlag av en rapport som delegasjonsleder Ingjerd Schou var

saksordfører for – å anbefale at ministerkomiteen skulle ekskludere Russland som medlem av Europarådet. Eksklusjon ble vedtatt av ministerkomiteen allerede dagen etter, og Europarådet gikk 16. mars fra 47 til 46 medlemmer.

Både de humanitære, menneskerettslige og rettsstatlige aspektene ved Russlands angrepskrig i Ukraina har dominert agendaen i så godt som alle PACEs møter siden invasjonen. Invasjonen har også avstedkommet brede diskusjoner om sikkerhetssituasjonen i Europa og hvordan demokratiene i Europa kan sikres. Et annet aktuelt spørsmål i PACE gjennom året var hvordan man kan støtte demokratisk opposisjon og sivilt samfunn i Russland og Belarus.

Krigen i Ukraina har også ført til en debatt om Europarådets framtid. På sesjonen i april ble det vedtatt å igjen foreslå for ministerkomiteen å arrangere et fjerde europarådstoppmøte for stats- og regjeringssjefer, med det formål å få medlemsstatene til å snu den negative utviklingen innenfor demokrati og menneskerettigheter i dagens Europa. Målet for toppmøtet, som ministerkomiteen har besluttet at skal finne sted i Reykjavik i mai 2023, vil være å få medlemslandene til å på nytt slutte opp om, og igjen forplikte seg til, Europarådets grunnleggende verdier, dvs. menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper.

Etterdønningene av covid-19-pandemien preget også PACE i 2022. Den første delsesjonen i januar ble gjennomført i hybridformat, men i løpet av våren ble alle restriksjoner opphevet og man gikk tilbake til kun fysiske møter både i plenum, i byrået og i komiteene. Under pandemien ble det tatt initiativ til mange rapporter om hvordan covid-19-situasjonen påvirket menneskerettigheter, demokrati og rettsstat i medlemslandene. Flere av disse ble behandlet i løpet av året. Blant temaene var effektiv vaksinerings og bekjempelse av mytter antivaksinebevegelsen bygget på, og hvordan pandemirestriksjonene hadde virket inn på sivil samfunn og innsatte i fengsel.

Delegasjonens planer for 2023

Norge fortsetter i 2023 som medlem i byrået og vil ha én av 20 visepresidentene i PACE. Delegasjonsleder Ingjerd Schou ivaretar dette vervet. Lise Christoffersen (A) vil gå i gang med arbeidet som rapportør for Aserbajdsjan.

Konvensjonsbasert multilateralt samarbeid og grunnleggende verdier som menneskerettigheter, rettsstat og demokrati er utfordret og svekket i mange europeiske land. Et viktig tema for PACE og Stortingets delegasjon i 2023, spesielt fram mot toppmøtet i mai, vil være hvordan man kan bidra til å snu denne trenden.

Oslo, den 25. januar 2023

Ingjerd Schou

delegasjonsleder

Årsrapport for virksomheten til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid i 2022

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Lars Haltbrekken (SV), leder	Alfred Jens Bjørlo (V)
Willfred Nordlund (Sp), nestleder	Hårek Elvenes (H)
Øystein Mathisen (A)	Liv Kari Eskeland (H)
Marianne Sivertsen Næss (A)	Bengt Fasteraune (Sp)
Bengt Rune Strifeldt (FrP)	Geir Jørgensen (R)
Bård Ludvig Thorheim (H)	Tove Elise Madland (A)

Generelt

Global oppvarming medfører store endringer i nord, med betydelige konsekvenser både for folk som bor der, og for naturen. Polhavet er mer åpent og tilgjengelig for menneskelig aktivitet knyttet til blant annet skipsfart, ressursutnyttelse og turisme. Et varmere og surere hav vil blant annet få konsekvenser for fiskeriene. Samtidig har vi sett en økt politisk interesse for Arktis og nordområdene i de arktiske landene og i det øvrige internasjonale samfunnet. De fem arktiske kyststatene (Norge, Danmark med Grønland, Russland, USA og Canada) har styrket sin tilstedeværelse i regionen.

Russlands fullskala invasjon av Ukraina og den pågående krigføringen har fått store konsekvenser for det arktiske samarbeidet. I mars 2022 ble både det parlamentariske arktiske samarbeidet og regjeringssamarbeidet i Arktisk råd satt på pause. Samarbeidet har i noen grad startet opp igjen. (Se mer om dette under «Hovedsaker i 2022» under.)

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid arbeider for å øke Stortingets oppmerksomhet om utviklingen i Arktis og spiller en aktiv rolle i Den arktiske parlamentarikerkomiteen (SCPAR – Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region). SCPAR består av folkevalgte fra Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige, USA og Europa-parlamentet. Lederen av Stortingets arktiske delegasjon inngår i SCPAR, som normalt møtes 3–4 ganger i året.

Delegasjonen representerer også Stortinget i Barentsparlamentarikersamarbeidet, og i Den nordlige dimensjon sammen med delegasjonen til Nordisk råd. Ingen av disse samarbeidsforaene har hatt møter i 2022 grunnet Russlands invasjon og krigføring i Ukraina.

Hovedsaker i 2022

Russlands invasjon og krigføring i Ukraina har sterkt preget det arktiske samarbeidet i 2022. Den 10. februar, to uker før invasjonen, ble det arrangert et digitalt møte i Den arktiske parlamentarikerkomiteen hvor planene for samarbeidet i 2022 ble gjennomgått

som normalt. I mars besluttet medlemmene, med unntak av Russland, at samarbeidet i Den arktiske parlamentarikerkomiteen skulle settes på pause inntil videre som følge av situasjonen i Ukraina.

Den 12. mai inviterte lederen for Den arktiske parlamentarikerkomiteen til et digitalt møte uten russisk deltakelse. På dette møtet ble enighet om å gjennomføre uformelle samlinger fremover for medlemmene av samarbeidet uten russisk deltakelse. «Rules of procedure» for parlamentarikersamarbeidet åpner for dette, ref. Del 2, artikkel 9. Russland er ikke formelt ekskludert fra parlamentarikersamarbeidet, som fremdeles er på pause ved utgangen av 2022.

Som følge av Russlands invasjon av Ukraina bestemte sju av de åtte arktiske statene 3. mars 2022 at Arktisk råd skulle ta en pause og stoppe all møtevirksomhet og utadvendt aktivitet. Situasjonen i Arktisk råd har blitt ytterligere komplisert ved at samarbeidet ledes av Russland fra 2021 til 11. mai 2023. Norge overtar formannskapet i Arktisk råd etter Russland. Sommeren 2022 gjenopptok Arktisk råd samarbeid om prosjekter som kan gjennomføres uten russisk deltakelse. Rådets arbeidsgrupper har gjennomført uformelle samlinger mot slutten av 2022, og det er jevnlig kontakt på embetsmannsnivå mellom medlemslandene med unntak av Russland.

Det viktigste møtet for parlamentarikerne fant sted i Nuuk, Grønland 11.–12. september 2022. Møtet var en samling for medlemmer av det arktiske parlamentarikersamarbeidet med unntak av Russland og ble en erstatning for den 15. arktiske parlamentarikerkonferansen. Delegasjonen deltok med fem representanter: Delegasjonsleder Lars Haltbrekken (SV), nestleder Willfred Nordlund (Sp) og medlemmene Marianne Sivertsen Næss (A), Øystein Mathisen (A) og Bengt Rune Strifeldt (FrP). Hovedtemaene på møtet var levekår, klimændringer og økonomisk utvikling i Arktis. Delegasjonsleder Haltbrekken var hovedinnleder på temaet klimændringer. Konferansen hadde et hovedfokus på grønlandske forhold.

Delegasjonen har gjennomført to nordområdedialoger med utenriksminister Anniken Huitfeldt (7. juni og 12. desember). I de halvårslige møtene informerer delegasjonen og ministeren om relevante aktiviteter og møter og tar opp utviklingstrekk ved samarbeidet i nord. Ledelsen i Stortingets øvrige internasjonale delegasjoner blir også invitert til møtet. Hovedtema for begge nordområdedialogene i 2022 har vært knyttet til hvordan samarbeidet i nord, herunder det arktiske samarbeidet, Barentssamarbeidet og det bilaterale samarbeidet med Russland i nord, videreføres i lys av situasjonen i Ukraina.

Delegasjonen hadde også i 2022 en koordinerende rolle for det såkalte *nordområdepartnerskapet* under Arendalsuka. Partnerskapet hadde dette året 19 deltakere med interesse for nord fra forskning, utdanning, næringsliv og myndighetshold. Arrangementene fant sted over to dager i en stor lavvo på Fløyheia og dekket tema som samarbeid og sikkerhet, næringsutvikling og teknologi, klima og miljø, utdanning, forskning og levekår i nord. Samarbeidet ble svært vellykket og arrangementene godt besøkt. Tre av delegasjonens medlemmer deltok i ulike panel.

Delegasjonen var representert på ulike konferanser gjennom året. Delegasjonsleder Haltbrekken og nestleder Nordlund deltok på «Arctic Futures Symposium» i Brussel 29.–30. november. Haltbrekken holdt hovedinnledningen på dag 2 av konferansen, med hovedvekt på klima og situasjonen i det arktiske parlamentarikersamarbeidet. Nordlund oppsummerte konferansens

dag 1 og deltok i panel om arktisk energi og ressursikkerhet på dag 2. I tillegg ble det gjennomført bilaterale møter i Europaparlamentet og med Jasper Pillen, et belgisk parlamentsmedlem som har tatt initiativ til en arktisk strategi for Belgia.

Delegasjonen avsluttet året med et besøk til Kautokeino 15.–16. desember. Reisen var knyttet til et planleggingsmøte for samarbeidet i nordområdepartnerskapet i 2023 og innbefattet også et besøk til Internasjonalt reindriftssenter.

Delegasjonens planer for 2023

I lys av den fortsatt pågående krigen i Ukraina er det høyst usikkert hvordan det arktiske samarbeidet vil forløpe og utvikle seg i 2023. Delegasjonen planlegger å delta på de uformelle møtene i den arktiske parlamentarikerkomiteen, som er forventet å finne sted i USA, Island og Canada. Delegasjonen vil ha tett kontakt med regjeringssiden i forbindelse med forberedelser og overtakelse av lederskapet i Arktisk råd. Delegasjonen planlegger en delegasjonsreise i Norge eller Norden i løpet av året. Delegasjonen ønsker videre å undersøke mulighetene for aktiviteter og synergier knyttet til norsk lederskap i Arktisk råd og norsk presidentskap i Nordisk råd.

Delegasjonen vil fortsette å delta aktivt i nordområdepartnerskapet under Arendalsuka og vil delta på eventuelle møter i parlamentarikersamarbeidet for Antarktisk.

Oslo, den 25. januar 2023

Lars Haltbrekken

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2022

Stortingets delegasjon til NATO PA for valgperioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Trond Helleland (H), leder	Per Martin Sandtrøen (Sp)*
Sverre Myrli (A), nestleder	Seher Aydar (R)
Bengt Fasteraune (Sp)	Kari Elisabeth Kaski (SV)
Lubna Bobby Jaffery (A)	Tellef Inge Mørland (A)
Erlend Wiborg (FrP)	Ine Eriksen Søreide (H)

Komitevervene er fordelt som følger:

Komité	Medlemmer
Political Committee	Sverre Myrli og Ine Eriksen Søreide
Defence and Security Committee	Trond Helleland og Seher Aydar
Committee on the Civil Dimension of Security	Bengt Fasteraune og Tellef Inge Mørland
Economics and Security Committee	Lubna Bobby Jaffery og Per Martin Sandtrøen
Science and Technology Committee	Erlend Wiborg og Kari Elisabeth Kaski
Mediterranean and Middle East Special Group	Lubna Bobby Jaffery og Erlend Wiborg
Ukraine-NATO Interparliamentary Council	Sverre Myrli

*Per Martin Sandtrøen erstattet Marit Arnstad 11. oktober 2022

Generelt

NATOs parlamentariske forsamling er en internasjonal organisasjon for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. NATO PA er ikke en del av NATO og har ingen formell beslutningsmyndighet overfor alliansen. Forsamlingen er likevel et viktig bindeledd mellom NATO og medlemslandenes parlamenter. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen resolusjoner (anbefalinger) rettet til Det nordatlantiske råd (NAC) og til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler vanligvis under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på forsamlingens resolusjoner.

NATOs 30 medlemsland er representert i NATO PA, i tillegg til 15 assosierte land og 8 nasjonale observatørdelegasjoner. I tillegg har Europaparlamentet, OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) og Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) observatørstatus i NATO PA.

NATO PA møtes til en høst- og en vårsesjon, der høstsesjonen – «årlig sesjon» – er forsamlingens viktigste årlige arrangement. I tillegg organiseres det en rekke studiereiser og konferanser. Gjennom arbeidet i NATO PA får medlemmene innsikt i viktige sikkerhetspolitiske spørsmål og det transatlantiske samarbeidet som alliansen er bygget på. Kunnskapen kommer Stortinget til nytte gjennom arbeid i komiteer og i debatter.

Hovedsaker i 2022

Russlands invasjon av Ukraina 24. februar satte sterkt preg på NATO PAs arbeid i 2022. Invasjonen ble unisont og massivt fordømt av forsamlingen. Under det årlige vårmøtet i NATO PAs *Standing Committee* i Athen i april ble det vedtatt to ekstraordinære deklarasjoner om saken – én om solidaritet med Ukraina og én om hvordan man bør håndtere trusselen fra Russland. Gjennom resten av året tok NATO PA gjentatte ganger til orde for å øke leveransene av militært materiell til Ukraina og styrke sanksjonene mot Russland, inkludert ved å fase ut energiimport fra landet.

NATO PA hadde også tett kontakt med ukrainske myndigheter og parlamentarikere etter Russlands invasjon. Både president Zelenskyj og parlamentsformann Stefantsjuk holdt taler til NATO PA via videolink ved ulike anledninger, og den ukrainske assosierte delegasjonen var svært aktiv i å legge frem sine synspunkter for NATO PA. Ukraine-NATO Interparliamentary Council (UNIC), som er en del av NATO PA, gjennomførte også et dagsbesøk til Vest-Ukraina 17. mai. Nestleder i den norske delegasjonen, Sverre Myrli (A), deltok.

NATOs tilpasning til den nye sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og globalt ble også bredt diskutert. Et nytt strategisk konsept, som beskriver hvordan alliansen skal svare på de nye utfordringene som har oppstått, ble vedtatt under toppmøtet i Madrid i juni. Under toppmøtet ble det også bestemt at NATO skal styrke sin tilstedeværelse i Øst-Europa kraftig, og alliansen legger nå økt vekt både på cybersikkerhet og sivil samfunnsik-

kerhet mer generelt. Dette var beslutninger NATO PA uttrykte sin støtte til.

NATO PAs president frem til november 2022, amerikanske Gerald Connolly, deltok og talte på NATO-toppmøtet i Madrid. Et hovedbudskap fra Connolly var at det er helt avgjørende at alliansens medlemsland er tro mot demokratiske verdier i en verden der autoritære krefter er på fremmarsj. NATO PAs forslag om å etablere et senter for demokratisk motstandskraft i NATO-hovedkvarteret har nå støtte fra 29 av 30 medlemsland. Connolly tok også til orde for at NATO raskt må implementere sitt avskrekings- og forsvarskonsept, særlig i alliansens østlige medlemsland. Samtidig understreket han at alliansen også må håndtere andre utfordringer og trusler, herunder terrortrusselen, spredning av masseødeleggelsesvåpen, ustabilitet i sør og implikasjonene av klimaendringer.

Proessen for å gjøre Sverige og Finland til fullverdige medlemmer av NATO var også et sentralt tema for NATO PA i 2022. Under NATO-toppmøtet i Madrid i juni ble alliansens 30 medlemsland enige om å invitere Sverige og Finland inn i alliansen. For at landene skal bli fullverdige medlemmer, må imidlertid alle parlamentene i NATO-landene ratifisere dette vedtaket. Ved utgangen av året var det kun ratifikasjoner fra Ungarn og Tyrkia som manglet. Under høstsesjonen i Madrid sluttet hele NATO PA seg til at det nå må gå raskt med å få ferdigratifisert de svenske og finske medlemskapssøknadene. I sin tale til forsamlingen understreket også generalsekre-

tær Jens Stoltenberg at tiden nå var inne for dette. Delegasjonsleder Trond Helleland (H) uttalte at et samlet Norden i NATO vil styrke både NATOs og Norges sikkerhet.

Under høstsesjonen i Madrid ble den franske konservative senatoren Joëlle Garriaud-Maylam valgt til ny president i NATO PA for de to neste årene. Medlem av Stortingets delegasjon, Lubna Boby Jaffery (A), ble valgt til posisjonen som en av tre viseformenn i underkomiteen for transisjon og utvikling i Economics and Security Committee.

Den norske delegasjonen deltok aktivt på NATO PAs hovedaktiviteter, herunder på vårsesjonen i Vilnius, høstsesjonen i Madrid og NATO PAs årlige *Transatlantisk forum* i Washington D.C. I tillegg deltok enkeltmedlemmer på en rekke komitéreiser i regi av sine respektive fagkomiteer.

Delegasjonens planer for 2023

Stortingets delegasjon til NATO PA vil være vertskap for det årlige vårmøtet i *Standing Committee*, som vil finne sted i stortingssalen 26. mars 2023 med ca. 100 deltakere. Det forventes også bred deltakelse fra den norske delegasjonen på vårsesjonen i Luxembourg i mai og høstsesjonen i København i oktober. I tillegg forventes også aktiv deltakelse fra den norske delegasjonen på flere fagkomitéreiser i det kommende året.

Oslo, den 25. januar 2023

Trond Helleland
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2022

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2021–2025 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Siv Mossleth (Sp), leder	Geir Pollestad (Sp)
Bård Hoksrud (FrP), nestleder	Mímir Kristjánsson (R)
Kari Henriksen (A)	Terje Sørvik (A)
Sverre Myrli (A)	Aleksander Stokkebø (H)
Jan Tore Sanner (H)	Mahmoud Farahmand (H)
Marian Hussein (SV)	Abid Raja (V)

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA er som følger:

Komité	Medlemmer
Første komité (politikk og sikkerhet)	Bård Hoksrud og Sverre Myrli
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Siv Mossleth og Kari Henriksen
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Jan Tore Sanner og Marian Hussein

Følgende representanter hadde verv i OSSEs parlamentariske forsamling i 2022:

Medlem	Verv
Kari Henriksen (A)	OSSE PA spesialrepresentant for Sør-Kaukasus (til august 2022)

Generelt

OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak.

Forsamlingen har 323 medlemmer fra 56 parlamenteer. Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR).

OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted årlig i juli. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg gjennomføres det et vintermøte i Wien, OSSEs hovedsete, og et høstmøte i et av medlemslandene. De nordisk-baltiske landene har jevnlig koordineringsmøter.

Hovedsaker i 2022

Samarbeidet i OSSE PA var i 2022 sterkt preget av Russlands angrepskrig mot Ukraina. Mange medlemsland uttrykte bekymring for at også de kunne bli angrepet. Flere tok til orde for at Russland og Belarus burde bli suspendert fra OSSE PA.

Første dag på vintermøtet i Wien i februar sammenfalt med, og ble totalt dominert av, Russlands invasjon. Forsamlingen fordømte angrepet og ga sin støtte til Ukraina. Ordsiftet var sterkt og emosjonelt. De planlagte komitémøtene ble likevel gjennomført. Et ekstraordinært møte i «Standing Committee» fant sted kort tid etter vintermøtet for å drøfte Russlands angrepskrig mot Ukraina og hva OSSE kunne gjøre.

I juni 2022 deltok Kari Henriksen, som del av den politiske ledelsen i OSSE PA, på et besøk til Ukraina for møter med bl.a. Ukrainas parlamentspresident og statsminister. I tillegg til møtene med myndighetene i Kyiv besøkte de også forstedene Irpin og Bucha, der de fikk møte lokale myndigheter og se de enorme ødeleggelsene ved selvsyn.

Hovedsesjonen i juli 2022 ble avholdt i Birmingham. Forsamlingen fremsto der som mer samlet enn på mange år, trolig fordi de russiske og belarusiske delegasjonene ikke fikk visum til Storbritannia og derfor ikke deltok. Russlands krigføring i Ukraina preget møtene også her. Hovedsesjonens sluttokument, Birmingham-erklæringen, inneholder rapporter fra OSSE PAs tre komiteer og ti resolusjoner, inkludert en omfattende resolusjon om Ukraina. Sluttokumentet omtalte Russlands invasjon av Ukraina som et grovt brudd på internasjonal rett og understreker OSSEs viktige funksjon

som en inkluderende plattform som kan bidra til å gjenoppbygge tillit og forståelse. Det vektla sterk støtte til multilateralt samarbeid, diplomati og rustningskontroll. Erklæringen inneholdt også en artikkel om å suspendere en deltakerstat når en annen deltakerstats territoriale integritet utfordres.

Foruten selve sesjonen var den norske delegasjonen, sammen med delegasjonene fra USA og Litauen, vert for et arrangement om politisk undertrykkelse i Russland og Belarus.

Under sesjonen ble det også gjennomført valg til presidentvervet i forsamlingen, og delegasjonsmedlem Kari Henriksen stilte som kandidat. Hun fikk 62 stemmer, mens motkandidat Margareth Cederfelt fra Sverige vant med 130 stemmer.

OSSE PAs høstmøte fant sted i Warszawa. Hovedtema var igjen krigen i Ukraina og hvordan OSSE og nasjonale parlamenter kan bidra til en fredelig løsning og fremtidig gjenoppbygging. De russiske og belarusiske delegasjonene fikk ikke visum til Polen og deltok derfor heller ikke på dette møtet. Ukrainas president Zelenskyj talte til forsamlingen på videolink og tok til orde for å suspendere Russland fra OSSE PA. Møtene bar preg av konsekvensene av Russlands krigføring. De menneskelige lidelsene for befolkningen i Ukraina stod i fokus, men hvordan krigen påvirker andre land og befolkninger gjennom økonomiske tilbakeslag og økte strømutgifter, var også et viktig tema.

Som en oppfølging av Birmingham-erklæringen behandlet «Standing Committee» et forslag til nye prosedyrer om suspensjon av en deltakerstat som bryter Helsinki-prinsippene. Forslaget ble på forhånd utarbeidet av underkomiteen for prosedyreregler. Forslaget ble ikke tatt opp til avstemning.

Den ustabile situasjonen i Sør-Kaukasus preget også drøftelsene i forsamlingen i 2022. Under vintermøtet i februar avga delegasjonsmedlem Kari Henriksen rapport til forsamlingen om sitt arbeid som OSSE PAs spesialrepresentant for Sør-Kaukasus, et verv hun hadde frem til august. En av hennes anbefalinger var å styrke den regionale parlamentariske dialogen gjennom å opprette et forum der landene i regionen kan drøfte fel-

les regionale utfordringer. Under vintermøtet hadde Henriksen fysiske møter med delegasjonslederne fra Aserbajdsjan, Armenia og Georgia. Konflikten mellom Armenia og Aserbajdsjan var også et viktig tema under hovedsesjonen i Birmingham i juli.

Varamedlem Stokkebø deltok i 2022 i opprettelsen av OSSE PAs nettverk for unge parlamentarikere. Det består av parlamentarikere under 40 år fra OSSE-regionen. Nettverket hadde syv møter i 2022 og har som mål å bringe de unges perspektiv inn på agendaen i OSSE og medlemslandene. I Birmingham ble det vedtatt en resolusjon om ungdomsdeltakelse, hvor Stokkebø vektla viktigheten av likestilling for å sikre representativitet.

Delegasjonsmedlem Myrli ble i desember 2022 norsk medlem av OSSE PAs ad-hoc-komité mot terrorisme.

«Call for action/Helsinki+50» er et OSSE PA-initiativ for å øke den politiske oppmerksomheten rundt OSSE. Også i 2022 ble det holdt flere digitale rundebordsmøter med norsk deltakelse. Møtene har handlet om Russlands angrepskrig i Ukraina og OSSEs rolle.

I 2022 vendte møtevirksomheten i OSSE PA etter hvert tilbake til normalen etter pandemien. Vintermøtet var kombinert fysisk og digitalt, og senere i 2022 ble de faste møtene og valgobservasjoner gjennomført som normalt.

Delegasjonens planer for 2023

Delegasjonen vil opprettholde fokus på saker som tradisjonelt har vært av betydning for Norge, ikke minst et utvidet sikkerhetsbegrep som inkluderer demokratiutvikling og menneskerettigheter. I 2023 vil krigen i Ukraina og situasjonen for opposisjonen i Russland og Belarus fortsatt være i fokus. Internt i OSSE PA vil delegasjonen engasjere seg i likestillingsspørsmål og i nettverket for unge parlamentarikere. Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et viktig bidrag til OSSEs målsettinger om sikkerhet og demokratiutvikling. Delegasjonen vil bruke sesjonene og vervene delegasjonsmedlemmene innehar, til å fremme norske prioriteringer.

Oslo, den 25. januar 2023

Siv Mossleth
delegasjonsleder